

KROMĚŘÍŽSKÉ NOVINY.

Ročník II.

V Kroměříži, dne 23. května 2015

zvláštní vydání

Zvláštní číslo Kroměřížských novin z roku 1885 vydalo město Kroměříž v roce 2015 při příležitosti 130. výročí veleslavného setkání Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I. s carem ruským Alexandrem III. v Kroměříži.

Zaručené informace o historické události viděné pohledem dobových pramenů a novin. Čtenářstvu též prostřednictvím listu předkládáme osnovu vzpomínkového Setkání vládařů, jež se v Kroměříži dne 23. května 2015 po celý den konati bude.

Událost, jakou do té doby, a možná ani poté, město nezažilo. Před 130 lety se v Kroměříži setkal rakouský císař František Josef I. s ruským carem Alexandrem III. Skutečný důvod jejich setkání je dodnes zahalen rouškou tajemství, pravdou ale je, že se Kroměříž stala na tři srpnové dny roku 1885 centrem evropské pozornosti.

Setkání vládařů se odehrálo ve dnech 25. až 26. srpna a přípravy i samotný průběh tomu odpovídaly. Celé město i zámek se oděly do slavnostního hávu, do Kroměříže se sjely davy lidí, úředníků, spolků, novinářů, ale také množství vojáků, četníků a tajných policistů. U Nádražní ulice byly vztýčeny dva slavnostní stožáry s alegorickými výjevy, těsně před železným mostem vyrostla osmnáctimetrová slavobrána a Velké náměstí zdobily další 4 desetimetrové obelisky s plynovými lampami a monogramy veličenstev. Císař František Josef I. s chotí Alžbětou, korunním princem

Rudolfem, arcivévodou Karlem Ludvíkem a doprovodem přijel do Kroměříže speciálním vlakem 24. srpna odpoledne. Car Alexandr III. dorazil do Kroměříže v doprovodu carevny Marie Feodorovny, následníka Mikuláše, velkokněžny Marie Pavlovny a dalších hostů v poledne druhého dne a panovnícké rodiny zde setrvaly až do 26. srpna. Jejich program zahrnoval vojenskou přehlídku, hon, kulturní program, hostiny, prohlídky zahrad, to vše v kulisách ovací shromážděných davů a přehlídek Hanáků, Sokolů, ostrostřelců, vojenských vysloužilců, pěveckých souborů a mnoha dalších spolků. Co

ale bylo skutečným cílem tohoto vrcholného setkání? Žádný oficiální závěr tehdy učiněn nebyl a dobový tisk spekoval o různých variantách. S největší pravděpodobností vládaři řešili neklidnou situaci a své mocenské vlivy na Balkáně.

Pokud vás zajímají podrobnosti této významné události, přečtěte si následující řádky mimořádného vydání dobových Kroměřížských novin, nebo ještě lépe, přečtěte si knihu autora Zdeňka Fišera s trefným názvem „Tři dny, které otřásl Kroměříž“. Velmi výstižně shrnuje všechny dostupné informace o velkém setkání vládařů v Kroměříži.

Sjezd panovníkův rakouského a ruského v Kroměříži

Moravské město Kroměříž, ležící na pravém břehu řeky Moravy v kraji Hradčického, a čítající přes 10.000 českých obyvatelů, bylo v dnech 25. a 26. srpna 1885 jevištěm velepamátného světodějného sjezdu. V těch dnech totiž slavili v tom slovanském městě přátelské setkání své panovnické dvou slovanských říši: Jeho Veličenstvo císař a král František Josef I. s Jeho Veličenstvem carem Alexandrem III. Oba jasní vládaři přijeli se svými vznešenými císařovny, následníky trůnu, předními ministry a vyslanci obou velmocí.

Dne 24. srpna o 3. hodině s poledne Jeho Veličenstvo císař a král František Josef I., s císařovnou Alžbětou a korunním princem Rudolfem, dvorním vlakem vjel do bohatě ozdobeného nádraží. Po slavnostním úctuplném uvítání se strany zastupitelstva zemského i městského, jakož i nejvyššího úřednictva zemského, vznešení hosté slavili svůj vjezd do zámku, kdež arcibiskup Olomoucký, kardinál kníže Fürstenberg vítal mocnáře.

Tato cesta z nádraží do arcibiskupského paláce byla vítězoslavným vjezdem jasného panovníka do města českého a zároveň do srdcí českého lidu. Radostné provolávání «Sláva!» nemělo konce. U mostu před slavobranou stály švarné Hanáčky, seskupené v živé obrazy ze života hospodářského. Císařské povozy jely volným krokem hustými davy lidstva, z něhož na zvláštní přání císařovo odstranili se četníci. Nadšené volání: «Sláva!» rozléhalo se nepřehledným zástupem. Po příjezdu do paláce arcibiskupského císařští manželé přijímali četné deputace a tím časem sestavoval se průvod, který defilovatí měl před palácem. O 4. hodině se hnul; císař dal rozkaz, aby pochod se zastavil, až on sejde dolů.

V průvodu byli Kroměřížští střelci, Sokolové okolních měst, spolky vysloužilcův, zpěvácké, hasičské, živnostenské, řemeslnické atd. Však nejskvělejší část průvodu bylo banderium hanácké a slovácké. Jisté na 2000 jezdcův z okresů Kroměřížského, Hulinského, Kojetinského, Přerovského, Holešovského, Napajedlského atd., spolek «Horymír» z Olomouce, jízdný Sokol Prostějovský a «Zaporož» z Litovle, ba i vzdálení Podhoráci v žlutých koženkách přijeli na koních pozdravit a uctít svého císaře a krále. Uprostřed banderíu byl pak slavný průvod svatební, vypravený sem z Hulína. Na jednom z povozů byla nevěsta a družičky, na druhém ženich a družby. Na jiném voze seděly čtyři jaré selky kolem stolu. Na tomto byl ohromný koláč hanácký, v jehož středu byl postaven stříbrnouřný beránek. Vladař nalézal se tu v přímém, bezprostředním styku s lidem, jenž mu své srdce přinášel vstříc. Večer bylo město Kroměříž slavnostně osvětleno a průvod s lampiony a pochodněmi vyšel z «České besedy» k zámku.

Dne 25. srpna ráno o 5. hodině ruský dvorní vlak, ozdobený zemskými barvami ruskými, rakouskými a haličskými, vjel do nádraží Ščakovského a o 9. hodině do Bohumína. Císař a král František Josef I. s korunním princem Rudolfem vjel z Kroměříže carským hostem vstříc o 11. hodině do Hulína. Ruský dvorní vlak přibyl tam o 12. hodině. Císař a korunní princ byli pozdraveni od carevny a velkokněžny Marie Pavlovny z vozu přivítavým úsměvem a kynutím hlavy. Jak vlak zastavil, vstoupili do vozu, kdež dalo se vzájemně přivítání. Hned na to hnul se vlak ke Kroměříži, kdež přibyl o polední. Na nádraží čekala císařovna Alžběta s arciknížetem Ludvíkem. Vojenská hudba zahrála carskou hymnu. Císařovny objaly a políbily se dvakrát. Car Alexander III. oblečen v rakouskou uniformu plukovníckou, na prsou stužku svatého Štěpána, vstoupil z vozu a prohlížel s císařem čestnou

J. V. rakouský císař František Josef I.

J. V. ruský car Alexandr III.

setninu. Vraceje se z přehlídky car přistoupil k císařovně rakouské a políbil ji ruku. Představování a přijímání přítomných nejvyšších hodnostářův dvorských, zemských a městských trvalo asi čtvrt hodiny, načez vznešené panstvo jelo do zámku ve čtyřspřežních vozech, napřed oba panovníci, pak panovnice, velkokněžna Marie Pavlovna s následníkem carevičem, velkokníže Vladimír s korunním princem Rudolfem, arcikníže Karel Ludvík s velkoknížetem Jiřím. Zástupy lidu provolávaly «Sláva!» a «Urál!». Cara na krátké cestě, kudy projeli musil lidem, patrně překvapovalo ruské volání «Urál!». Odpoledne po 6. hodině hosté začali sjížděti se ke dvorní tabuli. I talíře byly z ryzho zlata. U každého místa bylo napsáno jméno hosté. Císařské rodiny zasedly po obou stranách a uprostřed. Císařovny zaujaly čestná místa. O 8.

hodině začalo divadlo a koncert. Dne 26. srpna ráno odbývala se v knížecím lese honba na počesť vznešených panovníkův. Kardinál Fürstenberg odjel už o 10. hodině na místo lovu, oba císařové v loveckých oblecích odebrali se za ním ze zámku po 11. hodině. Car vypadal skvěle a smekal po celou cestu před obecenstvem, pozdravujícím ho nadšeným voláním «Sláva» a «Urál!». Za panovníky jel korunní princ Rudolf s velkoknížetem Vladimírem; v dalších vozích vznešená lovecká družina. Po lovu odbývala se pod stromem tabule s 32 příbory. O půl 10. hodině počalo loučení s carskými hostmi. Carská rodina odjela v 10 hodin. Rozloučení cara a císaře bylo nesmírně vřelé. Oba byli velmi pohnutí. Loučení dalo se v carském salonním voze. Car za vystoupivším císařem vyšel přede dvéře vagonu volaje k němu: «Na shledanou!»

Krojovani Hanáci zdraví rakouského císaře

(Vyňato z knihy Zdenka Fišera Tři dny, které otrásl Kroměříž)

Slavnostní událost, která se v Kroměříži udála v roce 1885, přilákala do města tisíce Hanáků a jiných krojovaných, zejména pak z blízkého Slovácka. Kroj stejně jako dnes vyjadřoval hrdost a lásku k naší Haně, proto si všichni dali záležet na úpravě svých oděvů. Hanácký folklor, tehdy ještě běžná věc v životě našich předků, byl nedílnou součástí veškerého dění na veřejnosti a reprezentačního dění vůči panovníkovi.

Den příjezdu rakouského císaře je popisován takto: „Od nejranějšího rána, kdy noční klid ještě v městě celém zavládl, až do poledne i daleko přes ně, tisíce bodrých Hanáků (...) naplnilo veškerou část města našeho.“ Už při vjezdu Císaře s Císařovnou do města před triumfální branou, bohužel docela neprovedenou, očekávala panovníka skupina venkovských družiček v počtu 150 v hanáckém kroji. Hanáčky s vkusně vyšitým oděvem, s rukávy baňatými, až po loket vyhmутými, s brokáčovými frydkami, s širokými opentlými zástěrami a bohatými ozdobami hlav. Zlata, stříbra, červeného, modrého, žlutého a jinobarevného hedvábí všude hojnost bohatá, hlásající bohatství naší Haně; neméně, ba tisíckrát více hlásaly a dokazovaly totéž zdravé, překrásné postavy kypřících těl jejich a celého pyšného jejich vzezření. (...) Na jehlancích v řadách Hanáček upraveny znamenitým vkusem živé obrazy z rolnického života, jiných s opentlenou nevěstou a představitelkami různých odvětví hospodářských, nejpěknější byla dle dobového tisku „Zanečka se snopem a srpem“.

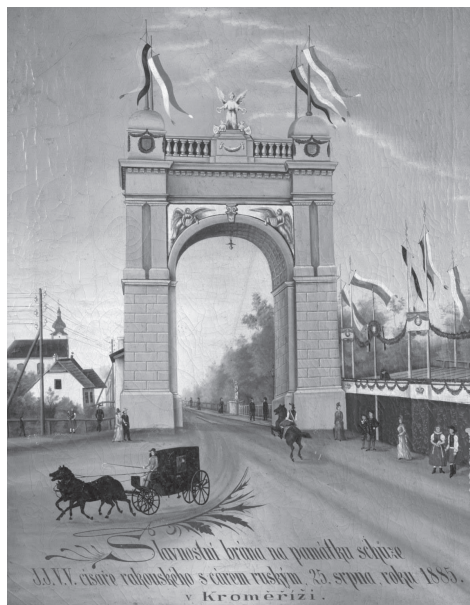
Hanácké družičky, švarné a zdobené bohatým krojem přivítaly císařské manžele po vystoupení z ekvipáže (kočár tažený koňmi) a mladíčká slečna Obdržalková věnovala překrásnou kytici J. V. císařovně, která jí milostivě přijala a krásu její vynachválila. Císařští manžele byli dojatí krásou kroje, jehož mizení považujeme za nevčasnou a nerozumnou chybu a nevážnost k výtečným památkám umělosti našich předků. J. V. císař pán ráčil se laskavě táznout po rodišti družek a pochválil vše. Následovala odpolední audience a po ní, ačkoli důkladný líjak se spustil a na chvíli při prvním záchvatu defilování banderlí nemožným učinil, počali defilovat městští ostrostrělci s hudbou, hasiči, bujari pěší Sokolové (...), nejkrásnější části byly hanácké svatby poutající kdekolho nejen bohatostí a vkusností své úpravy, než i hlavně svou přirozenou krásou hrdou, ba řekneme, právem na sebe pyšnou. První svatba z obce hulínské (snoubence předváděl František Janoch a Marcelína Dudková), šestí spřeženími tažena, sestávala z 12 družiček se skvostnými zlatohlavy a se zlatými klady jako ozdobou bohatých vlasů. Druhá z Bezměrova, 40 člená nesmírnou pestrostí barev a vkusností se vyznamenávající. Obrovský koláč hanácky obklopený čtyřma jarýma šelkami a bělouňky beránkem v prostředku, dojal svou původností a velikostí. Mladí mužové krásně rostlí, ohnivý uslechtili koňové,

velekrásné kroje Hanáků, Slováků a Podhoráků a ještě krásnější nadšenější jejich city ku rodině císařské (...) splyvalo v dojem, jež neocení pero ani sebe lepšího pisatele. Mužů hanáckých bylo při defiléri na 1160, jejich vůdcem byl Antonín Koutský, starosta z Hradiska.

Jaký dojem na Nejvyšším místě defilování učinilo, ličiti nebudeme, poukážeme jen k tomu, že Jeho Veličenstvo v nejhorším líjaku přes hodinu stálo, přihlížejíc k výrazu věrnosti od svých Moravanů. Všech defilujících bylo na 3000, slavnosti přítomných přes 50 000.

Radostný jásoť provázel císaře na cestě městem

Cesta z nádraží do arcibiskupského paláce byla vítězoslavným vjezdem panovníka do města českého a zároveň do srdcí českého lidu. Radostné provolávání „Sláva!“ nemělo konce. U mostu před slavobranou stály na jehlancích švarné Hanáčky, seskupené v živé obrazy ze života hospodářského; za jehlancí byla naplněna veliká tribuna Hanáčkami v pestrém kroji národním. Všechny měly na hlavách červené šátky, vroubené zlatou třásní, a uvázané na způsob turbanu. Císařské povozy jely volným krokem hustými davy lidstva, z něhož na zvláštní přání císařovo odstranili se četníci. Nadšené volání: „Sláva!“ rozléhalo se nepřehledným zástupem dobromyslného upřímného lidu českého, jenž spatřil svého milovaného panovníka tváří v tvář.

Slavnostní brána na památku schůze J. V. císaře rakouského s císařem ruským, 23. srpna, roku 1885, v Kroměříži.

Slavnostní průvod příležitosti k nečekanému setkání

Císař dal rozkaz, aby se pochod konaný odpoledne po jeho příjezdu zastavil, až on sejde dolů. Sestoupil a patřil na krásný obraz, v nějž věrný lid český na Haně před ním se seřadil. Ani velmi hustý déšť nebyl mu v tom závadou. V průvodu byli Kroměřížští střelci, Sokolové okolních měst, spolky vysloužilcův, zpěvácké, hasičské, živnostenské, řemeslnické atd. Však nejskvělejší část průvodu bylo banderium hanácké a slovácké. Jisté na 2000 jezdcův z okresů Kroměřížského, Hulínského, Kojetinského, Přerovského, Holešovského, Napajedlského atd., spolek „Horymír“ z Olomouce, jízdný Sokol Prostějovský a „Zaporož“ z Litovle, ba i vzdálení Podhoráci v žlutých koženkách přijeli na koních pozdravit a uctít svého císaře a krále. Každá četa měla dle svého kroje velice malebný stejnokroj a prapor buď červenobílý nebo červenobílolodný.

Uprostřed banderia byl pak slavný průvod svatební, vypravený sem z Hulína na dvou vozech šestisprežních a jednom tyčisprežním. Jezdci očima hledali panovníka v oknech, netušíce, že už sestoupil sám k průvodu. Když pak poznali ho zcela na blízku, jásoť jejich rozlehl se prostranstvím, prapory jejich skláněly se nad jeho hlavou, slovácké klobouky poletovaly povětřím. Koně byli vesměs ohnivá, krásná, uslechtilá zvířata; jezdcí mladí, hezky urostlí mužové. Banderium bylo ukončeno Slováky, jichžto národní kroj vzbuzoval obecný obdiv...

Věru, byl to vznešený, památný zjev: tento průvod slováckého, českého lidu před tváří panovníkovou, patrně radostně dojatou tolikem upřímně, srdečně náklonností a pravé lásky. Velikolepá manifestace českého národního uvědomění a skálopevně nelicené věrnosti dynastické. Vladař nalezal se tu v přímém, bezprostředním styku s lidem, jenž mu své srdce přinášel vsťic. Na Jeho Veličenstvu císaři a králi bylo patrně znáti pohnutí příjemné.

300. výročí vzniku kroměřížského 3. regimentu arcivévodý Karla

(Sepsal Petr Klapil)

Setkání vládařů v Kroměříži v roce 1885 přihlížel i kroměřížský 3. regiment arcivévodý Karla. Tento pěší pluk byl založen, jak uvádí zakládající listina z 19. srpna 1715, arcibiskupem Karlem Ignácem vévodou z Lotřinska. V roce svého založení měl pluk kolem 2300 mužů, 15 fyziilských rot po 140 mužích a dva granátnické po 100 mužích. Fyziilci byli vyzbrojeni puškou na křesadlový zámek s tulejovým bodákem a sumkou se 40 náboji. Pět rot tvořilo prapor. Uniforma měla bílý kabát, světle modré označení a bílé knoflíky. V době svého vzniku byl pluk doplňován nejprve z oblasti Augsburgu, Regensburgu, Ulmu, Würzburgu a Bambergu. V letech 1766 až 1806 získal pluk verbovací oblast v dolnorýnsko-vestfálském kraji. V roce 1781 dále obdržel verbovací okres v dolnorakouském Korneuburgu a od roku 1872 také pomocný verbovací okres Přemyšl v Halici. V roce 1830 byla oblast doplňování pluku přenesena na Moravu na brněnský verbovací okres pěšího pluku č. 29. V roce 1853 po pěším pluku č. 1 převzal doplňovací povinnost okres Uherské Hradiště a nakonec k němu od roku 1857 nastupovali branci z doplňovacího okresu Kroměříž. Od roku 1769 začal pluk používat ke svému označení číslo 3. a od roku 1780 se jeho vlastním stál slavný polní maršál arcivévodý Karel.

Během své existence pluk sídlil v celé řadě posádek a putoval doslova po celé habsburské monarchii. Postupně vystřídal posádková města v Dolních Uhrách, Rakousku, Neapolsku, Lombardii, Toskánsku, Horních Uhrách, Moravě, Belgii, Nizozemí, Cechách i Chorvatsku. V Kroměříži v letech 1806 až 1813 a následně též v letech 1815 až 1821 a 1845 až 1847, 1857 až 1914. Dodnes v našem městě stojí téměř neuktnuta kasárna tohoto pluku, kterým se říkalo „Ostrožní kasárna“, nebo také „Třeťácká kasárna“.

Pluk se zúčastnil celé řady tažení a v mnoha bitvách se jeho vojáci vyznamenali svoji statečností, například 27. 6. 1866 se pluk vyznamenal při útoku na Janský vrch u Trutnova, kde bojovali a umírali muži právě z Kroměříže a okolí. Ne jinak tomu bylo i v první světové válce. Připomínat si výročí tohoto pluku by se mělo stát tradicí pro naše město. Nejen proto, že Kroměříž má bohatou vojenskou historii a tradici, ale hlavně proto, že v řadách tohoto pluku po celá stáletí bojovali naši předkové, kteří se narodili v okolí našeho města.

Luxus a pohodlí pro cara Alexandra III. s rodinou

Pokoj velkoknížat Alexandra a Jiřího je vlastně loveckým pokojem. Stěny jsou zcela pokryty paroží a loveckými trofejemi, v rozích pokoje jsou umístěna lůžka a dvě španělské stěny rozdělují pokoj na lůžkovou část a přijímací salon. Bylo vroucím přáním carevny, aby její synové, kteří měli být ubytováni v budově probosťství, setrvali v její blízkosti. Obě velkoknížata tedy musela vzít za vděk pouze jedním pokojem. Dalším pokojem je salon carevny ruské, jehož stěny jsou pokryty drahocennými malbami známých mistrů jako Holbein, Dürer, Rubens nebo Tizian. Vybavení pokoje se sestává z nábytku potaženého žlutým hedvábím s hnědým květinovým motivem, několika černých mramorových stolků a klavíru. Ze svého salonu může carevna vstoupit přímo na terasu. Toaletní pokoj carevny býval takzvaným Zeleným pokojem. (Dnes jsou však stěny potaženy purpurovým damaškem a je vybaven nábytkem, který pochází z pozůstalosti císaře Maxe.) Dalším z pokojů je ložnice ruských Veličenstev. Vyzdobena je nizozemskými gobelíny, které byly přivezeny ze Schönbrunnu a jejichž hodnota se odhaduje na 150.000 fl. Do středu sálu je umístěno

bilé, zlatem zdobené dvoulůžko. Ostatní vybavení je převzato z Radeckého komnat v Hofburgu. Společný přijímací salon je situován v původních prostorách Trünniho sálu. Stěna, před kterou se nachází trůn, je ozdobena Schortzbergovým obrazem kardinála arcibiskupa Fürstenberga. V tomto pokoji se nacházejí vzácné italské obrazy, antická torza a skříně, jedná se o původní nábytek kardinála Fürstenberga. Z pokoje, kde se měli členové carské rodiny shromažďovat, se dostáváme do jídelny. Odtud je vchod do pokojů cara, které dříve obýval kardinál. Vstupní místnost je zařízena starožitným nábytkem a podobiznou biskupa olomouckého. V ložnici je rokoková postel z hnědého dřeva zdobená zlacenými ornamenty, jakož i četné antické skříně, naproti posteli stojí drahocenný a nádherný zdobený oltář, který byl kardinálovi darován korunním princem. V pracovně cara se nachází několik krucifixů, vzácný relikvář, vysoká knihovna se zlaceným nástavcem a psací stůl z jasanového dřeva přivezený z Vídně. Nábytek je stejně jako v ložnici cara v tmavě zeleném sametu s květinovými vlasy. V této části zámku se taktéž nachází několik pokojů pro císařský doprovod a služebnictvo. Všechny pokoje ruských hostů, jak již bylo zmíněno, mají krásný výhled do zahrady.

Večerní program

Při dvorní hostině, již se zúčastnili oba vládaři se svými rodinami a doprovodem, užívalo se drahocenných příborův zlatých. I talíře byly z ryzího zlata. U každého místa bylo napsáno jméno hostě. Císařské rodiny zasedly po obou stranách a uprostřed. Císařovny zaujaly čestná místa. Pokrmu byly připravovány v přízemí zámku téměř půl stem kuchařek a kuchařů. Ve velkém stylu byla zařízena také kuchyně. O osmé hodině začalo divadlo a koncert. Divadelnímu představení bylo přítomno 115 osob. První řada křesel byla vyhrazena císařským rodinám. Obě císařovny bavily se spolu velmi živě, car horlivě rozmlouval s korunním princem Rudolfem. Smích velkokněžny Marie Pavlovny, s níž hovořil císař, několikrát vesele zazněl malým sálem. Rakouské a ruské uniformy nádhrou a třípřem svým způsobem bájného dojem.

Jak bydlela Císařská Veličenstva?

Skrz jednoduchý pokoj se dá vejít do ložnice Jeho Veličenstva císaře. Čalouněný je červeným damaškem. V rohu u stěny stojí bílá postel s nočním stolem. V čele postele je umístěn umývací stolek. Zařízení pokoje tvoří chaise longue s šesti stolků a čtvercovým stolem, velké zrcadlo a na zemi položený těžký koberec.

Pracovna císaře je vrcholem jednoduchosti. U okna stojí stůl z hnědého dřeva s bronzovým kováním, u kalamáře leží pět nabroušených brků, které Jeho Vel. tak rádo používá, vedle telegrafu s dvěma tlačítky je položen dopisní papír a další dopisní potřeby. V místnosti stojí ještě hodiny a zrcadlo. Přílehlý pokoj je určen křídelnému pobočníkovi. Společný salon Císařských Veličenstev je žlutá a bílá čalouněná a červeně dovybavená. V pokoji Jeho Vel. Císařovny postel ještě nestojí, neboť její Vel. si na cesty vždy bere svou vlastní železnou postel. Ta musí být vždy umístěna tak, aby zadní čelo směřovalo na sever. Také se zde nachází chaise longue a ještě pár kusů nábytku. Další místností je toaletní pokoj, jehož kompletní vybavení bude teprve přivezeno z Vídně; nyní zde stojí pouze velký umývací stolek, toaletní zrcadlo s červenou a bílou špičkou a toaletní stolek s dřevěným kadeřnickým křeslem.

Osudové setkání v Kroměříži (Sepstal Petr Klapil)

Ona významná událost ze srpna 1885 se navždy zapsala do dějin Kroměříže a zdá se, že nebyla významnou jen pro obyvatele města, ale i pro samotného císaře. Za zdmi kroměřížského zámku, v lenním sále upraveném na divadlo, se odehrálo představení, v němž jako herečka vystupovala mladá, krásná a nadaná Kateřina Schratková. Představení mělo u hostů obrovský úspěch a herci byli později při hostině císařským dvorem nejvyšší vyznamenáni. Byla to zvláštní událost, neboť se nestávalo, aby císař přizval herečkou společnost ke stolu mimo rámec dvorského protokolu. Těto zvláštnosti si povšiml téměř všechny noviny a sám korunní princ Rudolf označil ve svém dopise manželce Stefánii setkání hereček Woltrové, Schratkové a Veselé v jednom pokoji s majestáty za zvláštní.

Právě zde v sále Arcibiskupského zámku se císařovna Alžběta s herečkou Schratkovou seznámila a není pochyb, že od této chvíle tahala šikovně za nitky, aby svému manželovi, který byl krásou herečky okouzlen, pomohla v jeho srděční záležitosti.

Císař se totiž s Kateřinou Schratkovou setkal již několikrát. Poprvé se tak stalo v prosinci 1873 u příležitosti 25. výročí císařovy vlády. V té době jí bylo dvacet let. Druhé setkání se konalo rovnou při samotné audienci Schratkové u císaře v roce 1883, kdy se představila jako nová herečka z Burgtheatru. Ještě krátce před samotnou návštěvou Kroměříže se spolu setkali v předvečer císařových narozenin v srpnu 1885 v Ischlu, kde Schratková excelovala v roli Rosel z Marmotratníka. Zde se spolu po představení bavili neobvykle dlouho. Na jaře 1886 se císařovna Alžběta už aktivně zapojila do nově vznikajícího vztahu jejího manžela s herečkou a nechala záměrně pro císaře namalovat portrét Schratkové od malíře Heinricha von Angeliho. Právě v jeho atelieru zinscenovala setkání císaře s herečkou, která zde zrovna seděla modelem. Tady také Kateřina poznala, že je jejím ctitelem a že císařovna proti tomuto vztahu nic nemá, ba dokonce jej i podporuje. Již dva dny po setkání píše císař herečce dopis s oslovením „Má milostivá paní“ a začíná se tak přátelský vztah 55letého císaře s 37letou herečkou, který trval až do císařovy smrti v roce 1916. V roce 1889 se z přátelství stává milostný vztah a dopisy, kterých si vyměnili nespočet, končival císař slovy „Vás Vás nejvroucněji milující František Josef.“ Po jeho smrti mu mnohaletá přítelkyně a důvěrnice Kateřina do rukou položila dvě bílé růže, pohrbu se však zúčastnit nemohla a císaře přežila o 24 let. Zeměla v roce 1940 ve svém paláci na Kärtner Ring.

Lov s hostinou

Dne 26. srpna ráno odbyvala se v knížecím lese honba na počest vznešených panovníků. Car vypadal skvěle a smekal po celou cestu před obecenstvem, pozdravujícím ho nadšeným voláním «Sláva» a «Urá!». Za panovníky jel korunní princ Rudolf s velkoknížetem Vladimírem; v dalších vozích vznešená lovecká družina. Zastřeleno 41 kusů vysoké zvěře. Po lovu o 1 hodinu odbyvala se pod stromem tabule s 32 příbory. Císař osobně pečoval, aby nic nescházelo. Po čas tabule zaznívaly opodál zvuky kvarteta na lesní rohy. Výkony účinkujících mistrů vzbudily podivení v celé společnosti, zvláště u cara a velkoknížete Vladimíra. Obě císařovny přistoupily ke kvartetním umělcům a chválily jejich koncert. Oba císařové a velkokníže Vladimír srdečně děkovali majiteli revíru, kardinálu lantkraběti Fürstenbergovi. Poté se konala dvorní hostina s 60 příbory.

Loučení a carský odjezd

Carská rodina odjela 26. srpna v 10 hodin večer. Rozloučení cara a císaře bylo nesmírně vřelé. Oba byli velmi pohnuti. Libali se třikrát, car třikrát libal korunního prince Rudolfa a nedal si od něho políbiti ruku. Princové ruští políbili císaři ruku, s korunním princem libali se třikrát. Loučení dalo se v carském salonním voze. Car za vystoupivším císařem vyšel přede dveře vagonu volaje k němu: «Na shledanou!» Tak krásně a dojemně skončila schůze dvou nejpřednějších slovanských panovníků v Kroměříži. Národové obou velmocí byli svým duchem přítomni těm slavnostem, zábavám a poradám, žehnající všem dobrým a šlechtným úmyslům svých vznešených vládařů.

SETKÁNÍ VLADAŘŮ - 23. května 2015

Oslava 130. výročí schůzky rakouského císaře Františka Josefa I. a ruského cara Alexandra III. v Kroměříži
(program oslav a výběr účastníků odráží skutečné dění před 130 lety)

- 7.40 Příjezd parního vlaku s císařem, nádraží ČD
- 9.30 Příjezd parního vlaku s carem, uvítání, nádraží ČD
- 10.00 – 10.30 Slavnostní průvod městem na Velké náměstí
- 10.30 Zahájení oslav, přehlídka účastníků, Velké náměstí
- 12.15 – 12.45 Ukázky dobového vojenského umění, Podzámecká zahrada u sály tereny
- 13.00 – 17.00 Odpolední program na Velkém náměstí
  - dobová módní přehlídka • pěvecký soubor Moravan • 300. výročí kroměřížského 3. regimentu arcivévodky Karla • 150. výročí T. J. Sokol Kroměříž • zásah dobového četnictva • divadlo • ukázka hašení parní stříkačkou

DOPROVODNÝ PROGRAM

22. – 23. května Jarmark lidových řemesel na Velkém náměstí

22. května • Hulín, nádraží ČD

18.00 Příjezd parního vlaku s císařem a carem, Hanácká beseda

23. května • Arcibiskupský zámek

12.00 – 15.00 Volný průchod reprezentačními sály – interiéry budou doplněny předměty připomínající setkání vládařů

• Podzámecká zahrada

13.00, 15.00 Komentované prohlídky, sraz na nádvoří zámku

13.00 – 16.00 Zahradní herma – stavebnice a hry u sály tereny

• Arcibiskupské vinné sklepy

9.30 – 16.00 Den otevřených sklepů – prohlídky zdarma, degustace a prodej vína za zvýhodněné ceny

Slavným sborům, spolkům a jednotám

(Sestavil Petr Klapil)

Policejní odbor města Kroměříže, kterýž za příčinou schůze J. V. císařských manželů rakouských s J. V. carskými manželky ruskými v Kroměříži k udržení veřejného pořádku, jistoty osobní i majetkové zřízení byl a po dny 24., 25. a 26. srpna t. r. působil, koná velmi milou povinnost, když veškerým slavným sborům, spolkům a jednotám své úprimné díky pronáší a nevšední ochotu a vzornou obětavost jejich, kterouz po slavnostní dny byli projevili, ve veřejnou známost uvádí. Zejména vzdává vroucí díky své: slavným sborům ostrostrělců, slavným sokolským jednotám, slavným hasičským jednotám, slavným sborům vysloužilců vojenských.

Článek, který vyšel v místních novinách v září roku 1885, je dokladem toho, jak se do slavných dnů zapojily mnohé spolky místní i přespolní, a nejinak tomu bude i po 130 letech, kdy v Kroměříži opět přivítáme císařský a carský pár. Také vy můžete svou přítomností podpořit náš slavnostní den a zhlédnout jedinečnou přehlídku uniform ostrostrěleckých i vojenských, neboť náš sbor uniformovaných ostrostrělců stejně jako tenkrát i letos se spolu s jinými sbory bude snažit zabezpečit nejen pořádek a bezpečí v našem městě, ale pékou podívanou a zábavu.

Prameny a použitá literatura:

Die Kaiser-Entrevue in Kremsier. Fremden Blat (Abend-Blatt), Montag 24. August 1885, Nr. 232, 39. Jahrgang (Překlad původně německého textu).

Sjezd panovníků rakouského a ruského v Kroměříži. Zlatá Praha. Obrázkový týdeník pro zábavu a poučení. 18. září, 1885, roč. 2, číslo 38.

Zdeněk Fišer: Tři dny, které otřásl Kroměříží, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1994

Obrazové přílohy: Muzeum Kroměřížska, Arcibiskupský zámek Kroměříž, Muzeum umění Olomouc, Arcidiecézní muzeum Kroměříž.

Texty jsou ve většině případů doslovným překladem dobových článků a z pohledu dnešní gramatiky mohou obsahovat chyby.